Utlåtande ShUU 1/2020 rd– Ö 3/2020 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Övrigt ärende: Statsrådets förordning om kommunens rätt att avvika från tidsfristerna för icke brådskande hälso- och sjukvård och från bedömningarna av servicebehovet inom socialvården

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Övrigt ärende: Statsrådets förordning om kommunens rätt att avvika från tidsfristerna för icke brådskande hälso- och sjukvård och från bedömningarna av servicebehovet inom socialvården (Ö 3/2020 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för utlåtande till grundlagsutskottet. Tidsfrist: 19.3.2020 kl 12.00.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- regeringsråd Jaana Huhta, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringsråd Anne Ilkka, social- och hälsovårdsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Statsrådet konstaterade den 16 mars 2020 att det råder undantagsförhållanden i Finland på grund av spridningen av coronaviruset (covid-19) och ansåg att det är fråga om en pandemi som till sina verkningar kan jämföras med en synnerligen allvarlig storolycka och som avses i beredskapslagen. Statsrådet ansåg att de medel som lagen om smittsamma sjukdomar och annan lagstiftning erbjuder inte är tillräckliga. I stället ansåg statsrådet det nödvändigt att de befogenheter som ingår i beredskapslagen börjar utövas.

Den 17 mars 2020 utfärdade statsrådet med stöd av 6 § i beredskapslagen en förordning om ibruktagning av befogenheter i enlighet med 86, 88, 93—95 och 109 § i beredskapslagen (125/2020, ibruktagningsförordningen). I 2 § i den förordningen föreskrivs det om kommunens möjlighet att avvika från de frister för icke brådskande hälso- och sjukvård som anges i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och för de bedömningar av servicebehovet som avses i 36 § i socialvårdslagen (1301/2014).

Enligt 2 § 1 mom. i tillämpningsförordningen (127/2020) kan kommunen avstå från att iaktta de tidsfrister som det föreskrivs om i 51—53 § i hälso- och sjukvårdslagen. På grundval av paragrafens 2 och 3 mom. ska en bedömning av vårdbehovet inom primärvården emellertid göras senast den tredje vardagen efter kontakten med vården och en bedömning av vårdbehovet inom icke brådskande specialiserad sjukvård inledas inom tre veckor från det att en remiss har kommit in. Vid icke brådskande vårdbehov ska vård som har konstaterats vara nödvändig ordnas inom en skälig tid med beaktande av patientens hälsotillstånd och sjukdomens sannolika förlopp. Även under undantagsförhållanden är det viktigt att människor i förekommande fall söker vård också vid andra sjukdomar än smittsamma sjukdomar, framhåller utskottet. I sådana fall spelar det en extra stor roll att bedömningar av vårdbehovet görs utan avbrott och att patientens hälsa inte äventyras vid en eventuell förlängd frist för vård.

Enligt 3 § i tillämpningsförordningen kan kommunen avstå från sådana bedömningar av servicebehovet som avses i 36 § i socialvårdslagen. Ett undantag är dock brådskande bedömning av behov av hjälp som tryggar en persons nödvändiga omsorg och försörjning. På grundval av förordningen kan kommunen alltså under den tid som bestämmelserna gäller avstå från att bedöma annat servicebehov än det som är brådskande. I stället kan kommunen rikta in sig på att säkerställa nödvändig omsorg och försörjning enligt 12 § i socialvårdslagen. Utskottet påpekar att 36 § i socialvårdslagen innehåller frister för att inleda bedömningen av servicebehovet för i synnerhet personer som är över 75 år, personer som får vårdbidrag med högsta belopp enligt lagen om handikappförmåner och barn som behöver särskilt stöd. Utskottet understryker att beredskapslagen utgår från att befogenheterna under undantagsförhållanden får utövas endast på ett sådant sätt som är nödvändigt för att syftet med lagen ska kunna nås och som står i rätt proportion till det mål som eftersträvas med befogenheterna. Men en persons nödvändiga försörjning och omsorg måste alltid säkerställas. Det är enligt utskottet extra viktigt att bevaka hur utsatta gruppers rättigheter berörs av att befogenheterna tillämpas.

Tillämpningsförordningen trädde i kraft omedelbart den 18 mars 2020. Följaktligen understryker utskottet vikten av att social- och hälsovårdsministeriet och regionförvaltningsverken snabbt går ut med relevanta anvisningar.

Enligt 10 § i beredskapslagen ska förordningar som statsrådet och ministerier utfärdat med stöd av II avdelningen genast föreläggas riksdagen. Det är riksdagen som beslutar om de ska upphävas eller inte. Social- och hälsovårdsutskottet tillstyrker att tillämpningsförordningen fortsatt ska gälla.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottet anför

att grundlagsutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Utlåtande ShUU 1/2020 rd

Helsingfors 19.3.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anu Vehviläinen cent
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Pekka Aittakumpu cent
medlem Kim Berg sd
medlem Anna-Kaisa Ikonen saml
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Arja Juvonen saf
medlem Aki Lindén sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Minna Reijonen saf
medlem Juhana Vartiainen saml
medlem Heidi Viljanen sd
ersättare Bella Forsgrén gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.